

geelke „her-
el ontbrekt
en, wat men
positieve ver-
sterkege.

er Kerkbode“
n maant tot
schrijft over

ook in deze
exegese van
lij verdedigde
is nog voor
andere op-
school juist
andere op-
worden ge-
n, of en in
gedragen op
a geweest.

an zelf nog
leen geweest
hem voorged-
den binnen-
geheel for-
wilde zien
sten, ja wie
n te mogen
van de deur
opvattingen
nen te drin-
e toch niet
gen de his-
nen die in-
k in oost
trui zooveel
Gods Woord

ynode leest
ontkennen,
euis geven,
kerken voor
ing te voor
rootste vrij-
van tot het
de Synode,
caarheid,
en tot een
n, dankbaar
ok als onze
toe van de
etkoming is

Kerkblad“
kerkechte-
uristen die
konden er
en krijgen
zouden nog
n, zoo fijn,
igend. Een
ealisme.

ezichtspunt
one van de
der lagere
n bepaald-
zijn voor
id in zake
leert in het

den staan
Bavinck.
ynode van
Heers, ik
in matter

ds ik mijn

n niet riep
n, waarom
doet, dan
oordigheid.

zeg ik:
nitsch.
Dr Geel

eild heeft
hun volk
nd gelegd.
eiders“
j zelf zoo
nismening
en blijken
heeft mee-
reken.
tuigt tegen
arm; eens
Buytendijk

K. S.

voor dit

Inzoverre is er in dit zinnetje eenige ter zake die-
gende wijsheid, als er wordt aangetoond, dat „naïef
geluk“ een term is uit de wijsbegeerte en niet een
houding van een deel der exegeten bij hun exegese. En
dat wijsbegeerte geen exegese geven kan, dat zullen we
later niet behoeven aan te toonen.

Van de Nemes is dit knipsel uit de „Delfsh. Kerk“.

Zoo bezien is dit niet alleen een kwestie van
exegese, maar van aanvaarden of verwerpen der histo-
rische werkelijkheid. En dat is niet alleen van belang
voor de geschiedenis van den val, maar levens voor
die van de verlossing. Wanneer de beide genoemde
hoemen in het paradijs geen werkelijke hoemen zijn
gewest, waarom is dan het paradijs wel een werke-
lijke hof geweest? Wanneer men, wat de Heilige
Schrift als historische werkelijkheid verhaalt, niet zoo
maar vorm en inhoud aanvaardt op één punt, dan
volgt daaruit dat men ook op andere punten vrijheid
ontvangt om tot symbolische of figuurlijke beteekenis-
der medegedeelde feiten te besluiten. Dr Geelkerken
doet dat niet, doch dit is de consequentie, die uit
dit standpunt vroeg of laat volgen moet.

Daarom heeft de Synode hier gesproken van een
aantasten van het Schriftgezag. Dat moge allermint
in de bedoeling van Dr Geelkerken liggen, de Sy-
node, die heeft te waken voor de zuiverheid der
belijdenis, heeft hierop, ook met het oog op de
toekomst, ernstig toe te zien.

Merkwaardig is, wat de „Nieuwe Courant“ schrijft.
I. K. (modern) merkt op:

De teerting is geworpen! Het is hoog spel, dat
de Assensche heeren, onder leiding ditmaal van onzen
Haagschen predikant dr K. Dijk, gisteren hebben ge-
speeld. Zij hebben het lettergeloof in hun kerk defi-
nitief ten troon geheven, en daarmee aan het geest-
lijk verstaan van den bijbel in hun kring den dood-
steek gegeven.

Kenners der kerkgeschiedenis zullen allicht een vraag-
teken zetten. Want een synode van Assen, die geest-
lijke, dogmatisch-exegetische vraagstukken zoo grondig
bespreekt, is bij de Hervormde kerkrichting niet eens
mogelijk; en de geschiedenis bewijst, dat de christo-
lijke wetenschap het verst komt en den meest inten-
sieven arbeid oplevert onder hen, die liever bouwen
op een vaste basis dan op die bij de gratie der dispu-
tabilia.

Ten deele erkent het blad dat ook in de passage,
die tegenover dr G. mijder sympathiek luidt:

Een nieuwe geestelijke beweging moet een klaar
en scherp omschreven beginsel hebben, dat haar
zowel van de oude beweging waarvan zij zich af-
scheidt, als van de overige geestelijke wereld onder-
scheidt.

En waar is bij dr Geelkerken en de zijnen dat
beginsel?

De schrijver waagt zich aan de profetie:

Waar is de grens die de Geelkerkianen straks,
ik zeg niet theoretisch, want dan is er wel een
formuleering te vinden, maar praktisch zal afscheiden
van de ethisch-orthodoxen en pietistisch-gemoedelijke
stroomingen, die in de verschillende kerkgemeenschap-
pen een prediking begeren welke op de bekende
prediking van dr Geelkerken gelijkt als twee drup-
pelen water gelijken op elkander? Geelkerken sprak
nu reeds waardeurend over wijlen dr Othman. Zal
hij straks, buiten het knellend kerkelijk verband geko-
men, de hand niet aangrijpen die hem zeker van
 vele innerlijk-geestverwante zijden zal worden toege-
stoken?

Een heugelijk feit zal dit zijn, ongetwijfeld, en
niemand zal zich meer over verbodering tusschen
zonen van éénzelfde Huis verheugen dan de redac-
teur dezer rubriek.

Al te hoog moet men evenwel de uitkomst van
deze overweging der toekomstige mogelijkheden niet
aanslaan. Wij willen dr G. niet rubriceren, en willen
hem als hij scheiden wil, evenmin nageven, dat de
„Nieuwe Courant“ in de boven aangehaalde woorden
geek heeft, als dat wij zouden durven zeggen, dat
onderstaande opmerking van het blad waarachtig is:

Eén ding moge hem troosten: de schim van zijn
grootte voorgangers, dr Abraham Kuyper en pro-
fessor Bavinck, en wat nog meer zegt, de Geest
der Waarheid gaat met hem mee!

Ja, ja. Als dr Kuyper leeft, is hij te verwerpen.
Maar is hij dood, dan kan zijn „schim“ dienst doen
voor een toast. En als Bavinck leeft, dan zeggen de
heeren, dat zijn „levend“ geloof en heel zijn wijsgeerige
zin begraven zijn in zijn scholastische dogmatiek (ge-
beurd). Maar als hij dood is, dan is hij ook te ge-
bruiken, om de gereformeerden, die synodaal zijn, te
verwijten, dat zij geen „levend“ geloof hebben, en geen
„wijsgeeren“ zijn en „scholastiek“ redeneeren zoo,
heel, heel anders dan Bavinck. Deze broeder waardeert
de gereformeerden buitengewoon zoodra ze naar
het schimmenrijk zijn gegaan; zij, of hun gereformeerde-
heid.

Nog eens: de vergadering van 16 Maart.
De heeren G. C. Koen, Olympiadekade 57, en J. Jon-
ker, Vlietstraat 2a, Amsterdam, belijvende leden van
Amsterdam-Zuid, verzoeken opname van het volgende
(ik hoop voor hen, dat zij bestaan en dat niet een ander
ander hun naam schrijft):

Met verontwaardiging namen wij kennis van Uwe
opmerkingen op het verslag uit „De Standaard“ in
„De Reformatie“ van 19 Maart j.l. betreffende een
vergadering van het comité-Geelkerken, gehouden te
Amsterdam.

U houdt het ons ten goede, maar wij, die reeds
enkele jaren in Amsterdam-Zuid wonen en steeds
met spannende belangstelling de prediking van Dr G.
hebben gevolgd, kunnen ons 't beste indenken hoe de
mentaliteit van de aanwezigen in de bewuste ver-
gadering is geweest.

Zonder broeders in Christus te veroordeelen, wijzen

wij U echter op de onheilsche behandeling die én
de kerkraad van „Amsterdam-Zuid“ én Dr Geelkerken
persoonlijk is aangedaan door de zich noemende „Syno-
dale“ broeders in de vergadering van gemeente-
leden, gehouden op Woensdagavond 10 Maart j.l.
Gefluit en rumor, geschreeuw en het luid joelende
de vergadering verlaten, verdient o.j. eerder een er-
stig woord van openbare afkeuring, dan Uw critiek
op bovengenoemd verslag. Dat de „massa“ niet wil
denken, als ze komt om te applaudiseren“ zooals
U opmerkt, acht ik een ernstige beleediging aan het
adres van de Gereformeerde broeders en zusters die
in Amsterdam vergaderd waren.

De voorlichting die wij ook van „De Reformatie“
in de droeve zaak Geelkerken hadden verwacht, heeft
ons bitter teleurgesteld. Wij meenden, dat onder Chris-
tenen de zaak in meer broederlijken geest behandeld
kon worden resp. had kunnen worden, ook in onze
kerkelijke pers.

Dringend verzoeken wij U in het eerstvolgend num-
mer van „De Reformatie“ dit protest op te nemen,
snocht U hieraan niet willen (of kunnen) voldoen,
dan behouden wij ons het recht voor tot publicatie in
andere bladen over te gaan.

Met verschuldigde hoogachting teekenen wij,

Ew. dw.

(Volgt ondertekening.)

Naschrift. Gaarne enkele opmerkingen in ant-
woord.

1. Inzenders behoeven niet aanstonds met publicatie
in andere bladen te dreigen, omdat ik bij mijn weten
nog nooit een mij gezonden „stem“ weigerde plaats
te geven.

2. Het is mij niet duidelijk, hoe ik den gemoeds-
toestand van menschen, die op Dinsdag samenkwamen,
moet beoordeelen naar de uitingen van andere menschen,
die op Woensdag vergaderen.

3. Het is mij evenmin duidelijk, hoe de zonden van
A op Dinsdag kunnen worden vergevoeld met een be-
roep op de overtredding van B op Woensdag. Mensche-
lijkerwijs gesproken, zou de hoofsdoener van Woensdag
kunnen zeggen: de man van Dinsdag heeft mij geprik-
keld. Maar het omgekeerde kan niet gebeuren.

4. Het is mij een raadsel, waarom men mij wil
terechtwijzen met een herinnering aan wat Woensdag-
avond gebeurde en dus eerst Donderdagavond mij be-
kend kon zijn; inzenders kunnen verstaan, dat ik uiter-
lijk Woensdagavond copie verzend.

5. Natuurlijk keurt ieder weldenkende ten sterkste
af, wat door tegenstanders van Dr G. misdaan is tegen-
over hem. Maar zij moeten niet vergeten, dat het voor
iemand die perschoon voorzigt, verschil maakt of
menschen, die niet spreken, verkeerd doen, dan wel,
of zij, die publiek spreken en leiding geven dus,
zich uitn op een wijze, die niet alleen in dit blad
zeer ernstig werd afgekeurd.

6. Over de bereidheid tot denken van de daverend-
applaudiserende menigte kan ik alleen oordeelen uit
het applaus zelf. Als men applaudiseert op tastbare
onjuistheden en geen mensch vraagt om een argu-
ment, dan is de denkkraacht mogelijk, maar de denk-
wil momenteel afwezig.

7. Tenslotte — inzenders bedroeven zich over on-
broederlijke bejegening van dr G. onder andersdenkende
christenen. En ik ben in mijn ziel overtuigd, dat over het
algemeen de kerkelijke pers, kerkbodes inclus, zich
prachtig heeft gedragen tegenover dr G. met zijn beide
bladen, en tegenover een deel van zijn brochure-schrij-
vende vrienden; en dat hem de volle ruimte gelaten
is, en dat de zonden, die van de zijde der tegenstanders
van dr G. begaan zijn, geen honderdste part zijn van de
gruwelijke manier, die het optreden van een deel van
zijn achterhoede kenmerkte. Laat ons geen oude dingen
ophalen; het geeft misschien toch niets. Ik stel dr G.
niet verantwoordelijk voor wat een duister deel van zijn
volgers gedaan heeft (voor een deel heeft hijzelf tot mijn
spijt de verantwoordelijkheid aanvaard). Maar ik stel
hem wel verantwoordelijk voor zijn zwijgen. Er is in het
proces-Geelkerken een stroom van schuim losgekomen,
waarvan ik geschrokken ben. Zijn inzenders vriendelijn-
gen in Jeruzalem? Jeruzalem heeft ook achterbuurten.

Overigens — inzenders geven geen argument.

De historiciteit van Jezus.

Dr Kaajan schrijft in de „Uit. Kerkbode“ over dit
onderwerp:

Nu is het zeker wel vreemd, dat geen enkel schrijver
in de eerste eeuw ook maar eenig gewag maakt van
den persoon van Jezus noch van het opkomen en het
ontstaan van het Christendom. Maar 't is inderdaad
niet zoo vreemd als het wel schijnt. Uit de eerste
eeuw is ons geen enkel schrijver van naam bewaard
gebleven.

Dat de dichters van Jezus zwijgen, zegt niets.
In de eerste eeuw had het Christendom vaartijk
nog niet die hooge vlucht genomen als in latere
eeuwen. We staan nog maar in den aanvang in het
opkomen van de Christelijke gemeenten. De Christe-
nen in die dagen waren nog de paria's der maats-
chappij. Terecht zegt Beissmann, een beroemd Ber-
lijnsch geleerde: „Het oudste Christendom was een
beweging van de kleinen naar de wereld; het kwam
op en vond ingang in de onderste lagen der maats-
chappij. Dit was reeds een reden om heel die be-
weging zoo lang mogelijk dood te zwijgen.“

De geschiedschrijvers in die dagen waren aristo-
craten, edelen, beschaafden, die het optreden van
den onbekenden Galileër Jezus niet interessant
vonden.“

Welnu, daarom zwegen ook de dichters van
Jezus. Welk Romeinsch of Grieksch dichter zou zich
gedrongen gevoelen om in rhythmischen zang den lof
te verheffen van dien verachten Rabbi van Nazareth
of van deze gesmaade secte der Joden?

't Ging niet dat Christendom van de eerste eeuw
in zekeren zin als het gegaan is met de groote
Zendingbeweging van de 19de eeuw. Waar vindt
ge in de groote historische werken van die machtige
zendingsactie melding gemaakt? Was zij er daarom
niet?

Natuurlijk was zij er en ze heeft zelfs een goduchten
invloed uitgeoefend.

Of wil men een ander voorbeeld?

De Grieksche schrijver Herodotus heeft in Azië rond-
gereisd en handelt in zijn historieboek uitvoerig over
den Perzischen godsdienst. En toch? Hij zwijgt vol-
strekt over den persoon en den godsdienst van Zoro-
aster. Heeft daarom Zoroaster niet geleefd? Aan
het historisch bestaan van dezen twijfelt geen des-
kundige meer. Hieruit blijkt, dat men met heel die
bewijsvoering uit het stilzwijgen vooral bij de oude
schrijvers o zoo voorzichtig moet zijn.

Roomsche kinderlectuur.

We schreven reeds vroeger, in verband met wat
De Open Poort (van ds Lauwers) publiceerde, over de
Roomsche populaire of kinderlijke lectuur. Deze
dagen gaf de Herv. kerkbode van Den Haag weer
een staal. De van Gheel Gildemeester schrijft:

Een tweede ding, waarvoor we bang zijn, dat zom-
den we willen noemen de „heidensche geest“, die
u uit ettelijke roomsche geschriften tegenwaait. Naast
ons ligt een roomsch leesboekje, „roomsch kinder-
leven“, door B. C. Kloostermans. Het boekje ziet
er smakelijk uit; het is geïllustreerd door Jhr. Rob.
Graafland, en uitgegeven bij L. G. C. Malmberg, uit-
gever van den Apostolischen Stoel te 's Hertogen-
bosch en te Antwerpen. Kerkelijk goedgekeurd. Den
18en October 1924 gaf Dr Hubertus, O. M. Cap.
Libr. Cens. (van de orde der Capucyners, librarium
censor, boekenkeurder) in den Bosch (Buscoduci) zijn
„Nihil obstat“ — dat wil zeggen, dat dit boekje
niets bevat wat tegen het geloof of de zaden strijdt
en den volgenden dag, 30 Oct. 1924, verklaart de
heer J. Pompen, vicaris-generaal in den Bosch: evan-
geliet, „mag uitgegeven worden“. We citeren uit
den vijftien druk. Uit het feest van Sint Jozef. Daar
staat een beeld van Sint Jozef geteekend, met „het
Kindeke“ op zijn arm; daar wordt verteld hoe de
kinderen, den 18en Maart, aan den vooravond van
het Sint Jozefsfeest vóór het versierde Jozefsbeeld
tot Sint Jozef bidden. „En ik vraag met Moeder aan
Sint Jozef goed, dat Hij mij bescherm, als ik ster-
ven moet.“ „Zeg dan, lieve Jozef, heilige, zoo groot,
geef m' een heilig leven en een zaa'gen dood“. En
op dien feestdag vertelt „de zuster“ een mooi
verhaaltje, waarvan ze eerst zegt „de geschiedenis
is natuurlijk niet waar gebeurd; niemand zou 't ook
kunnen weten, want het gaat over iets, dat in den
hemel zou zijn voorgevallen“; maar daarna wordt
dan toch aan de kinderen verteld, dat ze uit „dit
vertelzel“ kunnen leeren, „hoe goed de Heilige Jo-
zef is voor de menschen, die hem liefhebben“.

De zuster vertelt dan:

„Op een keer zaten de Heiligen van (?) den hemel
met elkaar te praten; heel gezellig; totdat een Heilige
zei: „Zeg, hebben jullie 't ook gemerkt? Er komen
tegenwoordig zoo'n rare lui de hemel binnen! 't Is een
schande voor Onzen Lieven Heer en voor den heelen
hemel.“

De andere heiligen vonden dit ook, en ze zouden
eens bij Sint Petrus, den portier, vragen hoe dat
volkje toch wel in den hemel kwam.

Sint Petrus vertelt hen:
zei hij, denkt u misschien, dat ik mijn plicht niet
doe? Wees maar gerust, hoor! Niemand komt hier
binnen, als zijn paspoort niet keurig in orde is.

„Maar Sint Petrus, zei er één, kijk u nu toch zelf
eens naar dien nieuwe daar! Hoe komt die nu toch
zoo gauw in den hemel? Een paar weken geleden
pas gestorven! En 't was me een mooie, toen hij
nog op aarde leefde! „kHeb hem daar goed gekend“.

Sint Petrus kijkt dat dan eens na in het Boek des
levens, bevindt dat de man een heel kwaad en
maar weinig goeds gedaan heeft; dat hij wel is waar
van Sint Jozef hield en goed gebiecht had vóór
zijn dood; maar dat dit toch geen voldoende reden
was om hem na zoo korten tijd al in den hemel toe
te laten. „kSnap het niet, zei Sint Petrus. Hier
is hij niet binnengekomen.“

„Zou er iemand zijn, die zoo'n lui binnensmokkelt?“

De Heiligen stonden verbaasd te kijken! Wie zou
dat durven! Maar 't moest toch zoo zijn! En ze spraken
af, goed op te letten, om den dader te vinden.

In het volgende (23e) hoofdstukje „de ladder van
Sint Jozef“ vinden we dan het resultaat van dit
onderzoek. Twee engelen vliegen langs een stil plekje
van den hemel, waar zelden iemand kwam, en wat
zien ze daar? Sint Jozef, die daar langs een heel
lange ladder arme zieltes uit het vagevuur den hemel
binnen hielp! Die engeljes gingen dit dadelijk aan
Sint Petrus vertellen; en

„daar heb je 't al!“ dacht Sint Petrus.

En aanstonds liet hij de heiligen, die hij hem waren
komen klagen, hieenroepen: Sint Paulus en Ivo; Sint
Joris met Guido en Sint Adrian. „Ziet u 't nu!“ zei
Sint Petrus, toen hij verteld had, wat de engeljes
hem medegedeeld hadden.

De Heiligen stonden verstomd; de groote Sint Jo-
zef is dus de helper! Ja, maar daar helpt niets aan,
die lui moeten er uit. En ze zeggen dit Sint Jozef
aan. Wij kijken er „die lui“ nog eens op aan, die
langs dien langen ladder naar dat achterdoortje van
den hemel opklommen; maar ze zien er volstrekt niet
ongeschied uit; aardige bakvischjes in een lange nacht-
japon. Maar dit zal dan wel een fout van Jhr. Graaf-
land, den teekenaar, zijn. Intusschen Jozef, Sint Jozef,
geeft nog zoo gemakkelijk niet toe. Zijn prestige is
ook niet veel meer waard als hij voor zijn protégés
niet een achterdoortje mag openhouden; en hij dreigt:

„In Gods naam dan“, zei Sint Jozef. „Ze zullen dan
gaan, maar... „kga zelf mee!“

Dat viel de Heiligen wel wat tegen, maar voor de
eer van den hemel hielden ze vol.

Ze willen nog niet toegeven, dacht Sint Jozef, maar
'k weet er wel raad op. Doodbedard riep hij eerst zijn
dienaren bijeen, en toen Maria en 't Kindeke Jezus.

Heusch het staat er: het kindeke Jezus!

Die hooren bij me!“ zei Sint Jozef.

Maar toen had je de Heiligen moeten zien! Van alle